

תפלת השחר פרק רביעי ברכות

ל.

עין משפט גר מצוה

א ב טו ט"ז ט"ח ט"ט
ספרי ז:
א ב טו ט"ז ט"ח ט"ט
ספרי ז:
א ב טו ט"ז ט"ח ט"ט
ספרי ז:
א ב טו ט"ז ט"ח ט"ט
ספרי ז:
א ב טו ט"ז ט"ח ט"ט
ספרי ז:
א ב טו ט"ז ט"ח ט"ט
ספרי ז:
א ב טו ט"ז ט"ח ט"ט
ספרי ז:

רבינו חננאל

אימת מצלי אמר רבינו
אמר ר' חסדא משעה
שמהלך בדרך. עד כמה,
פ"י עד כמה ילך ויתפלה.
אמר רבי יעקב אמר ר' רב
חסדא אמר ר' רב
לילך עד פרסה, ויתפלה
תפילת הדר, וכל שכן
יותר. אבל פחות לא. רבי
אומר בין כך ובין כך יושב
במקומו ויתפלה לפי שאין
דעתו מיושבת עליו. פ"י אם
יודע דשמואל ולוי כי
היו מקרימי ומצלי. משעלה
עבוד השחר דרין הוא, ולא
הגיע זמן תפלה עדין, שלא
הגיע הזמן החמה, וסדיל
התפלה מעומד כרכנן
דרשב"א דבסבון, אבל
כבעוד לילה אין לו להקדים
ולהתפלל. ואברה דשמואל
ולוי הוה דעבדי כחנא קמא,
וכי הוה בעו למיפק
באורחא, הוה מקדמי ומצלי
מעומד קודם שיחזיק
בדרך, ולא הוה קרי קריאת
שמי. כי מטי זמן קריאת
התפלה עדין, וקיימא לן
כחנא קמא דהא אברה
דשמואל ולוי עבדו כותיה
ומעשה רב. ור' שמעון בן
אליעזר דאמר מיפק גאולה
להתפלל עדין, ויתפלה
מיושב כדי שיסמוך גאולה
לחברא. ויחיד הוא, ולא
אשכחן מאן דעבד כותיה.
ורב אשי דאמר לא חזינא
לרבנן קשישי דעבדי כי הא
דאברה דשמואל ולוי, לא
אמר דלית הלכתא
כוותיה, אלא לא חזינא
הוה דאמר ויחזיקו
מאן דאמרי אנשמי
באורחא. ור"א בן עזריה
לחברא. ויתפלה המוספין
אלא בחבר עיר. פי אין
תפלת המוספין נוגהת אלא
בחבר עיר, אין יחיד רשאי
להתפלל תפלת מוספין כל
עיקר, שאין תפלת מוספין
נוגהת אלא בחבר עיר,
בבביר והוה חבר עיר. פי
מקום שמתחברין בני העיר
ומתפללין. ר' יהודה אומר
משמו כל מקום שיש חבר
עיר היחיד פטור מתפלת
המוספין, אין שם צבור
מתפללין תפלת המוספין,
היחיד חייב בתפלת
המוספין, וזה פי יחיד שלא
בחבר עיר איכא בנייהו.
וקיימא לן דאפילו יחיד
חייב דאיכא חבר עיר חייב
בתפלת המוספין, דהא אמר
ר' יוחנן אני ראיתי את ר'
ינאי דצלי והדר צלי,
ואוקימנא דהא צלותא שניה
מוספין צלי, ואצ"ל דהוה תמן
חבר עיר, דאמר חזי מאן
דמספדי עליה, כלומר ר'
יוחנן מעיד עליו שנתברר לו
שתפלת המוספין התפלל,
מפני שבשבתות וימים
טובים תפלת שחרית קצרה
ותפלת המוספין ארוכה,
ובמערב ובראשי חדרים של
שחרית ארוכה ושל מוספין
קצרה ממנה, ואין אדם כר'
יוחנן טועה בכך.

והיכ"י מצלי דה. אחתה הדר קאי ורז ששת אמר אפי' מהלך
וקי"ל כרז ששת וימיה במוספ' פסק ה"ר יוסף כרז
חסדא וכן רז אלפס פי' דרז חסדא עדיפא ליה טפי:
מאי איכא בין הבינו דתפלה קצרה. תימה לימא דאיכא
ביניהו דתפלה קצרה אינו מתפלל
אלא במקום סכנה והבינו מתפלל
אפילו שלא במקום סכנה וי"ל
דכי קא צעי מאי ביניהו כל א'
במקומו תפלה קצרה במקום סכנה
והבינו שלא במקום סכנה:
הלכה ברבי. שלא ירד למטה
ואפי' שלא במקום סכנה
ואפילו במהלך מתפלל ואינו נרץ
להחזיר פניו כנגד ירושלים:
היה עומד בח"י יכוין כנגד ארץ
ישראל. ולי"ז לבו דאפניו קאי
דקמתי סיפא היה עומד כמזרח
מחזיר פניו למערב:
לתפלות תל שכל פיות פונים
בו. וכך שמתעמל
קי"ל וכן מסקינן צלל יתפור (ב"ב כה):
דלמא דאמון דקיימיתון לנפונא
דא"י דאמון ולא כתיב דאמון
דלעיל (ס"ט) דפליגי ר"ח דמשעלה כמזרח
או כמערב עכשיו אנו כמערב של
א"י על כן אנו פונים למזרח:
אברה דשמואל ולוי הוה מקדמי
ומצלי. פירש רש"י קודם
עמוד השחר ולא נראה דאם כן לא
היו יושבין צו כלל (א) דעדיין אינו יוס
לכך נראה כפי ר"ח דמשעלה כמזרח
השחר קאמר והוה מקדמי קודם הכן
החמה קאמר ועדיין אינו עיקר זמן
תפלה: **מסמך גאולה** דתפלה
עדיף. מלהתפלל מעומד והכי
פסקי דה"ג הלכה כר"ש בן אלעזר
ומשמע דר"ח זכרות מותר להתפלל
בדרך במהלך ואין נרץ לעמוד
וא"ש ומו"ס מהבינו דמסקינן לעיל
דמעומד דוקא וי"ל דשאינו צעיד
שהיא קצרה ואין כאן צטול דרך
כ"כ כמו צ"ח זכרות ועוד פירש
הר"ם דהכא כי הדר לצימיה מנלי
מעומד כדאמרינן בסמוך רז אשי
מנלי צדי צורה צידי מיושג כדי
לקרות קו"ש צשעיה וי' הדר לצימ'
מנלי מעומד ור"ח פסק כצורה
דשמואל ולוי ומיהו דמקאמר רז אשי
לא חזינן לרבנן קשישי דקא עבדי
הכי משמע דאין הלכה כמותם:
ה"ג

במערב מחזיר פניו למזרח בדרום מחזיר פניו לצפון בצפון מחזיר פניו לדרום
נמצאו כל ישראל מכוונים את לבם למקום אחד א"ר אבין ואיתימא ר' אבינא
מאי קראה כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות תל שכל פיות פונים בו:
אברה דשמואל ולוי י"י הוה בעו למיפק לאורחא הוה מקדמי ומצלי וכי
הוה מטי זמן ק"ש קרו כמאן כי האי תנא דתניא (ה) השכים לצאת לדרך
מביאין לו שופר ותוקע לולב ומגענע מגילה וקורא בה וכשיגיע זמן ק"ש
קורא השכים לישב בקרון או בספינה מתפלל וכשיגיע זמן ק"ש קורא
רשב"א אומר בין כך ובין כך קורא ק"ש ומתפלל כדי שיסמוך גאולה
לתפלה במאי קמיפלגי מר סבר תפלה מעומד עדיף ומר סבר מסמך
גאולה לתפלה עדיף מרימר ומר זוטרא הוה מכנפי בי עשרה בשבתא
דרגלא ומצלו והדר נפקא לפרקא רב אשי מצלי בהדי צבורא ביחיד
מיושב כי הוה אתי לביתיה הדר ומצלי מעומד אמרי ליה רבנן ולעביד
מר כמרימר ומר זוטרא אמר להו טריחא לי מלתא ולעביד מר כאברה
דשמואל ולוי אמר להו לא חזינא להו לרבנן קשישי מינן דעבדי הכי:
מתני' ר' אלעזר בן עזריה אומר אין תפלת המוספין אלא בחבר עיר
וחכ"א בחבר עיר ושלא בחבר עיר ר' יהודה אומר משמו כל מקום שיש שם
חבר עיר יחיד פטור מתפלת המוספין: **גמ'** ר' יהודה היינו ת"ק איכא ביניהו
אמר ר' חייא בר רב הלכה כר' יהודה שומר רב"ע א"ר הונא בר חנינא
אבין שפיר קאמרת דאמר שמואל מימי לא מצלינא צלותא דמוספין ביחיד
בנהרדעא

אלא צעורה יחיד זה פטור ולרבי יהודה אין יחיד פטור אלא במקום עשרה שלים צבור פטור:
בנהרדעא

ליסקא נפשיה. אל יתפלל תפלה קצרה בלשון יחיד אלא בלשון
רבים שמתוך כך תפלתו נשמעת: **עד כמה.** זמנה להתפלל:
עד פרסה. אצל לא לאחר שהלך פרסה. וזה"ל מפרש עד כמה
יבקש לילך שיהא נרץ להתפלל עד פרסה אפי' אין לו לילך

לישתף איניש נפשיה בהדי צבורא היכי
גימא יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתוליכנו
לשלום וכו' אימת מצלי אמר רבי יעקב
אמר רב חסדא מ"שעה שמהלך בדרך
עד כמה אמר רבי יעקב אמר רב חסדא
עד פרסה והיכי מצלי לה רב חסדא אמר
מעומד רב ששת אמר יאפילו מהלך רב
חסדא ורב ששת הוה קאזלי באורחא קם
רב חסדא וקא מצלי א"ל רב ששת
לשמעיה מאי קא עביד רב חסדא אמר
ליה קאי ומצלי א"ל אוקמן גמי לדידי
ואצלי מ"מהיות טוב אל תקרא רע. מאי
איכא בין הבינו לתפלה קצרה הבינו בעי
לצלוי ג' קמיימא וג' בתרייתא וכי מטי
לבייתיה לא בעי למהדר לצלוי בתפלה
קצרה לא בעי לצלוי לא ג' קמיימא ולא
ג' בתרייתא וכי מטי לבייתיה בעי למהדר
לצלוי והלכתא הבינו מעומד תפלה קצרה
בין מעומד בין מהלך: היה רוכב על החמור
וכו': ת"ר היה רוכב על החמור והגיע זמן
תפלה אם יש לו מי שיאחז את חמורו ירד
למטה ויתפלל ואם לאו ישב במקומו
ויתפלל רבי אומר בין כך ובין כך ישב
במקומו ויתפלל לפי שאין דעתו מיושבת
עליו אמר רבא ואיתימא רבי יהושע בן
לוי הלכה כרבי: וי"ר סומא ומי שאינו
יכול לכון את הרוחות יכוין לבו כנגד
אביו שבשמים שנא' והתפללו אל ה' היה
עומד בח"ל יכוין את לבו כנגד ארץ ישראל
שנא' והתפללו אליך דרך ארצם היה עומד
בארץ ישראל יכוין את לבו כנגד ירושלים
שנאמר והתפללו אל ה' דרך העיר אשר
בחרת היה עומד בירושלים יכוין את לבו
כנגד בית המקדש שנאמר והתפללו
אל הבית הזה היה עומד בבית המקדש
יכוין לבו כנגד בית קדשי הקדשים
שנאמר והתפללו אל המקום הזה היה
עומד בבית קדשי הקדשים יכוין את לבו
כנגד בית הכפורת היה עומד אחורי בית
הכפורת יראה עצמו כאילו לפני הכפורת
נמצא עומד במזרח מחזיר פניו למערב

במערב מחזיר פניו למזרח בדרום מחזיר פניו לצפון בצפון מחזיר פניו לדרום
נמצאו כל ישראל מכוונים את לבם למקום אחד א"ר אבין ואיתימא ר' אבינא
מאי קראה כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות תל שכל פיות פונים בו:
אברה דשמואל ולוי י"י הוה בעו למיפק לאורחא הוה מקדמי ומצלי וכי
הוה מטי זמן ק"ש קרו כמאן כי האי תנא דתניא (ה) השכים לצאת לדרך
מביאין לו שופר ותוקע לולב ומגענע מגילה וקורא בה וכשיגיע זמן ק"ש
קורא השכים לישב בקרון או בספינה מתפלל וכשיגיע זמן ק"ש קורא
רשב"א אומר בין כך ובין כך קורא ק"ש ומתפלל כדי שיסמוך גאולה
לתפלה במאי קמיפלגי מר סבר תפלה מעומד עדיף ומר סבר מסמך
גאולה לתפלה עדיף מרימר ומר זוטרא הוה מכנפי בי עשרה בשבתא
דרגלא ומצלו והדר נפקא לפרקא רב אשי מצלי בהדי צבורא ביחיד
מיושב כי הוה אתי לביתיה הדר ומצלי מעומד אמרי ליה רבנן ולעביד
מר כמרימר ומר זוטרא אמר להו טריחא לי מלתא ולעביד מר כאברה
דשמואל ולוי אמר להו לא חזינא להו לרבנן קשישי מינן דעבדי הכי:
מתני' ר' אלעזר בן עזריה אומר אין תפלת המוספין אלא בחבר עיר
וחכ"א בחבר עיר ושלא בחבר עיר ר' יהודה אומר משמו כל מקום שיש שם
חבר עיר יחיד פטור מתפלת המוספין: **גמ'** ר' יהודה היינו ת"ק איכא ביניהו
אמר ר' חייא בר רב הלכה כר' יהודה שומר רב"ע א"ר הונא בר חנינא
אבין שפיר קאמרת דאמר שמואל מימי לא מצלינא צלותא דמוספין ביחיד
בנהרדעא

אלא צעורה יחיד זה פטור ולרבי יהודה אין יחיד פטור אלא במקום עשרה שלים צבור פטור:
בנהרדעא

רב ניסים גאון

אמר ליה אוקמן לירידי נמי
ואצלי מהיות טוב אל
תקרא רע. תחם כבבא קמא
בפרק מרובה (ד' פ"א) אמרינן
מהלכין בשבילי הרשת
שלמה אמרה כדתיא הרי
שכלו פירותיו מן השדה
ואינו מניח בני אדם ליכנס
בתוך שדהו מה הבריות
אומרות עליו מה הנאה יש
לו לפלוגי ומה הבריות
מזיקות אותו עליו הכתוב
אומר מהיות טוב אל תקרא
רע ומתמהוין מהיות טוב
אל תקרא רע קרא הוא
ומתרגמי' אין כתיב כי האי
גורא (משלי א) אל תמנע טוב
מבעדיו:

אמר ליה אוקמן לירידי נמי
ואצלי מהיות טוב אל
תקרא רע. תחם כבבא קמא
בפרק מרובה (ד' פ"א) אמרינן
מהלכין בשבילי הרשת
שלמה אמרה כדתיא הרי
שכלו פירותיו מן השדה
ואינו מניח בני אדם ליכנס
בתוך שדהו מה הבריות
אומרות עליו מה הנאה יש
לו לפלוגי ומה הבריות
מזיקות אותו עליו הכתוב
אומר מהיות טוב אל תקרא
רע ומתמהוין מהיות טוב
אל תקרא רע קרא הוא
ומתרגמי' אין כתיב כי האי
גורא (משלי א) אל תמנע טוב
מבעדיו:

אמר ליה אוקמן לירידי נמי
ואצלי מהיות טוב אל
תקרא רע. תחם כבבא קמא
בפרק מרובה (ד' פ"א) אמרינן
מהלכין בשבילי הרשת
שלמה אמרה כדתיא הרי
שכלו פירותיו מן השדה
ואינו מניח בני אדם ליכנס
בתוך שדהו מה הבריות
אומרות עליו מה הנאה יש
לו לפלוגי ומה הבריות
מזיקות אותו עליו הכתוב
אומר מהיות טוב אל תקרא
רע ומתמהוין מהיות טוב
אל תקרא רע קרא הוא
ומתרגמי' אין כתיב כי האי
גורא (משלי א) אל תמנע טוב
מבעדיו: